

Grensverkeer december 2004

Kroniek december 2004

De interreligieuze discussie is na de moord op Theo van Gogh in volle hevigheid losgebarsten. Na WO II is het in Nederland niet zo onrustig geweest. Scholen, moskeeën en kerkgebouwen zijn in brand gestoken. Het is inmiddels jaren geleden dat Salman Rushdie vanwege zijn 'De duivelsverzen' vogelvrij werd verklaard. Dat was toen nog een ver-van-ons-bed-show. Momenteel zijn er echter kamerleden die onder moeten duiken. Misschien krijgt Paul Scheffer toch nog gelijk met zijn 'multiculturele drama'. De vrijheid van meningsuiting wordt 'heilig verklaard' ook waar die beledigend is. Etterbakken worden helden van het vrije woord genoemd. Intussen wordt overwogen om het verbod op Godslastering maar uit de wet te schrappen, omdat we het toch niet waar kunnen maken. In het programma Kopspijkers wordt de Here God als typetje opgevoerd als een oude man met baard in een lang gewaad. Hij zegt plechtig: 'bij mijn lieve vrede' Rita Verdonk mag de imam geen hand geven. De opvoedkundige tik op kinderbillen is evenmin toegestaan. Je mag iemand niet doodmaken, maar wel doodwensen. In de strijd tegen de terreur mag de foto van Mohammed B. op TV bij opsporing verzocht nog voor zijn proces een feit is. Nu moeten we de juridische wissels maar over. Na twee roerige weken schrijft Syp Wynia in Elseviers Magazin dat 'in 2010 in vrijwel alle grote steden de Moslims in de meerderheid zullen zijn. De politieke Islam is zich zeer bewust van dat gegeven' Nederland is een pakje boter. Frits Bolkestein verklaart inzake de omstrede toetreding van Turkije tot de EU dat de ziel van Europa op het spel staat. In 1529 stonden de Turken ook al eens voor de poorten van Wenen. Weten we eigenlijk nog wel wat (politiek) correct is of zijn we met elkaar in één grote verwarring terecht gekomen?

Na het grote trauma van WO II zijn er tientallen bibliotheken volgeschreven over de opkomst van het fascisme. We stonden erbij en we keken ernaar en we konden er niets aan doen. Is het écht zo, dat de maatschappelijke mechanismen zich met onontkoombare noodzakelijkheid voltrekken? Hoe kan er een nieuwe Kristallnacht voorkomen worden? En waar eindigt Islam en begint het Islamisme? Hoe kunnen de voorwaarden geschapen worden voor een echte dialoog en wat nog belangrijker is een echte diapraxis (mooi woord van Leo)? Is integreren en aanpassen het devies of kan het ook anders? Is het inderdaad zo gemakkelijk als Ayaan Hirsi Ali ons wil doen geloven, dat er een 'Shortcut to Enlightenment' mogelijk is – een snelkoppeling voor Moslims naar de verlichting (overigens ook al één van de stokpaardjes van Pim Fortuyn)? Zijn degenen die de dingen 'bij name noemen' rechts-radicaal of realistisch? Het zal duidelijk zijn, dat er een zware verantwoordelijkheid rust op de schouders van opinie-makers: politici, journalisten, geestelijk leiders en wetenschappers op het vlak van religie en cultuur. Er vindt een soort opwaardering plaats van hun werk. Juist nú! Ze dienen borg te staan voor een eerlijke beeldvorming en het wijzen van begaanbare wegen. In dit klimaat zijn we in ons genootschap bezig met de theologie van Tillich. Hij kan ons veel leren over macht, liefde, recht, demonisering etc. Vermeldenswaard is in dit verband ook het thema van de Jahrestagung (2004) van de DPTG te Bad Boll over macht en geweld in Tillich's theologie. Het is zeker de moeite waard om de beschikbaar gekomen referaten aan elkaar door te spelen en eventueel te bespreken. En wij kijken uit naar de dissertatie van Lon Weaver (USA) eind dit jaar over Tillich en Huntingdon's clash of civilisations.

Op 29 oktober jl. was het boek van Robison B. James, Tillich and World Religions; Encountering other Faiths Today, inzet van onze discussie. Teije Brattinga leidde het boek in en sprak er zijn waardering over uit. Niettemin meende hij dat de drie delen van het boek zonder al te veel schade afzonderlijk gepubliceerd hadden kunnen worden; Een sleutel tot het werk van Tillich, de drie niveau's van interreligieuze ontmoeting en het 'binnenhalen van de evangelische beweging' kunnen los van elkaar behandeld worden. Er waren ook kritische geluiden te horen. Zo had Wiel Eggen grote reserves bij James' gebruik van de oergermaanse drieslag. Deze drieslag manifesteert zich op allerlei niveau's, maar als we gaan combineren gebeuren er al vlug ongelukken. Overigens was ook hij van mening dat het gebaar dat James maakt naar de evangelikalen wellicht vruchtbaar kan zijn. Het is wel jammer, dat James voorbijgaat aan de Afrikaanse religies. Wij kwamen tot de slotsom dat het boek een uitgebreidere bespreking verdient. Wij stellen daarom voor om in onze december-vergadering Part Two (p. 51-111) te bespreken en in de vergadering daarop Part Three (met daarin het toch wel gewaagde gedachten-experiment Adding Buber to Tillich). Part One laten we liggen voor persoonlijke studie, omdat we allemaal tot op zekere hoogte reeds weten 'How Tillich's theology works'. Als de bespreking van het boek van James is afgerond kunnen we hem een verzamel-email sturen met onze vragen en opmerkingen.

Wij melden dat er een 'Grusswort' was van de Evangelisch-Lutherische Kirche in Georgië. In het septembernummer van 'Brücken bauen' vertelt Christiane Hummel over het werk van de Versöhnungskirche in Tbilisi en het ELDWG (Ev.-Luth. Diakonale Werk in Georgië). Maatregelen zijn genomen om het werk ook nu na de dood van Gert Hummel doorgang te laten vinden. In hetzelfde nummer typeert Doris Lax Hummels theologie als een 'Theologie der Versöhnung' met een collage van citaten uit diens 'Sehnsucht der unversöhnten

Welt". In Dialog (nr. 39 okt. 2004), het mededelingenblad van de DPTG, presenteert prof. Werner Schüssler zich als de nieuwe voorzitter van de DPTG. Hij werd tijdens de Jahrestagung van 16-18 april gekozen voor de periode van 2004/06. Hij zal zich in deze periode inzetten voor het wetenschappelijk gehalte van de DPTG: "Es geht mir wesentlich darum die "Wissenschaftlichkeit" der DPTG voran zu bringen – und damit die Präsenz Tillichs an den deutschen Universitäten." Met het oog daarop heeft Schüssler samen met Christian Danz (Wenen) en Erdmann Sturm (Münster) op 11 sept. jl. een "Internationales Jahrbuch für Tillich-Forschung" in het leven geroepen. Het Bulletin of The North American Paul Tillich Society (Fall 2004) geeft een overzicht van de jaarvergadering die gehouden werd 19-21 november jl. in San Antonio, Texas. Het bulletin bevat oa. ook een artikel over Tillich and Tolkien: Stephen Butler Murray, Tillich and Tolkien, A Theological Reading of the Mythology of Evil in The Lord of the Rings. Wie waagt zich aan een vergelijking tussen Tillich en mw. J.K. Rowling…? Uit eigen kring is er ook een publicatie te melden. Het betreft het boek van Wessel Stoker. Is geloven redelijk? Wij feliciteren Wessel met het verschijnen van zijn jongste pennevrucht en hopen er met elkaar te zijner tijd ook aandacht aan te schenken. Met vr. groet en tot op onze samenkomst 10 dec. as.